

**ไขข้อข้องใจ...
เกษตรอินทรีย์**
เพื่อผู้บริโภคหัวใจสีเขียว

**Elucidating
a maize
of organic
agriculture**
for green-heart consumers

ในยุคสมัยปัจจุบันที่ผู้คนมีความตื่นตัวเรื่องความปลอดภัยในการบริโภคมากขึ้น ผลิตภัณฑ์ปลอดสารพิษ จึงเป็นทางเลือกที่ได้รับความนิยมจากผู้บริโภคจำนวนมาก และนอกจากการหาผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยต่อตนเองแล้ว ผู้บริโภคพันธุ์ใหม่หัวใจสีเขียวยังต้องการผลิตภัณฑ์ปลอดสารพิษ 100% หรือที่เรียกว่า “ออร์แกนิก” หรือ “เกษตรอินทรีย์” ซึ่งเป็นมิตรทั้งต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

อย่างไรก็ดี เราอาจเกิดคำถามว่า มะเขือเทศ ริกเก็ต กะหล่ำปลีม่วง กีวี ส้ม แอปเปิล ฯลฯ ในบรรจุภัณฑ์ซึ่งประทับตรา “ออร์แกนิก” ที่วางเรียงรายอวดความสดตามธรรมชาติอยู่อย่างละลานตาในตลาดหรือซูเปอร์มาร์เก็ตนั้น เป็นผลิตผลเกษตรอินทรีย์ทั้งหมดหรือไม่ และอาจมีข้อสงสัยต่อไปถึงแหล่งที่มา กระบวนการผลิต ความหมายของมาตรฐานสินค้า รวมถึงความน่าไว้วางใจในตราสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ติดอยู่บนบรรจุภัณฑ์ และความน่าเชื่อถือขององค์กรที่ให้การรับรอง

ในเรื่องนี้ วิฑูรย์ ปัญญากุล เลขานุการมูลนิธิสายใยแผ่นดิน หรือที่รู้จักกันในชื่อ “กรีนเนท” ซึ่งเป็นองค์กรที่ส่งเสริมวิถีชีวิตแบบเกษตรอินทรีย์ และระบบการค้าที่เป็นธรรม ได้ชี้แจงให้เห็นถึงความแตกต่างของผลิตภัณฑ์สีเขียวประเภทต่างๆ กับผลิตภัณฑ์ออร์แกนิกว่า “ผลิตผลปลอดภัย

สารพิษ (Pesticide safe) และผลิตผลอนามัย (Hygienic product) ยังคงใช้สารเคมีทางการเกษตรในกระบวนการปลูก แต่มีการควบคุมปริมาณการใช้สารเคมีให้อยู่ในระดับปลอดภัย ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของผู้บริโภคเพียงอย่างเดียว ในขณะที่เกษตรอินทรีย์ (Organic agriculture) ให้ความสำคัญกับการรักษาสิ่งแวดล้อมด้วย เนื่องจากพืชผักอินทรีย์ปฏิเสธการใช้ทั้งปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช และฮอร์โมนสังเคราะห์ อีกทั้งยังต้องมีมาตรการในการป้องกันการปนเปื้อนของสารเคมีทางดิน น้ำ และอากาศ อย่างเข้มงวด”

In an age of rising consciousness of safety among consumers, non toxic products are thus a choice of consumers. Not only the need for safe products for themselves, the alarming concerns also make way for new breed of green consumers to look for 100% toxic free-the products known as “organic” or “organic agriculture” which are both human and environment friendly.

Nevertheless, these can raise questions on whether a wide array of products in the containers displaying organic symbols such as tomato, argular, red cabbage, kiwi fruit, orange, apple and the like to showcase their natural freshness at various markets and supermarkets are all organic products. The skepticisms about the source of production, meaning of product standard, credibility of the symbols on the containers as well as accreditation bodies awarding those certifications have also sprung up.

สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ (International Federation of Organic Agriculture Movement: IFOAM) ได้ให้ความหมายของเกษตรอินทรีย์ไว้ว่า “ระบบการผลิตที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนของสุขภาพดิน ระบบนิเวศ และผู้คน เกษตรอินทรีย์พึ่งพาอาศัยกระบวนการทางนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีวภาพ และวงจรธรรมชาติที่มีลักษณะเฉพาะของแต่ละพื้นที่ แทนที่จะใช้ปัจจัยการผลิตที่มีผลกระทบต่อทางลบ เกษตรอินทรีย์ผสมผสานองค์ความรู้พื้นบ้าน นวัตกรรม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมความสัมพันธ์ที่เป็นธรรม และคุณภาพชีวิตที่ดีของทุกคน และสิ่งมีชีวิตต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง”

มติที่ประชุมใหญ่ IFOAM มิถุนายน 2551 อิตาลี

จากนิยามดังกล่าวซึ่งเป็นเสมือนหัวใจสำคัญของเกษตรอินทรีย์ ได้นำมาสู่แนวคิดและหลักการที่ผู้ผลิตเกษตรอินทรีย์ยึดถือเป็นหลักปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อให้เกิดเป็นมาตรฐานร่วมกันในที่สุด

เกษตรอินทรีย์ ให้ความสำคัญกับการรักษา

สิ่งแวดล้อม เนื่องจากพืชผักอินทรีย์ปฏิเสธ

ทั้งการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีกำจัดศัตรูพืช

และฮอร์โมนสังเคราะห์ อีกทั้งยังมีมาตรการ

ในการป้องกันการปนเปื้อนทางดิน น้ำ

และอากาศ อย่างเข้มงวด

Organic farming places a focus on

environmental stewardship as

organic produce refutes usage of

chemical fertilizer, chemical

pesticides, and synthetic hormone

as well as strictly puts in place

measure to prevent contamination

of soil, water and air.

In response to this issue, Mr. Vitton Panyakul, Secretary of Earth Net Foundation or commonly known as “Green net”, an organization promoting organic way of life and fair trade market, expounded a difference between green products and organic products that “pesticide safe product and hygienic product still need chemicals in their production process but the use is restricted in a safe level. This is an only approach taken in regard of safety of consumers. As for “organic agriculture”, the concern goes beyond that practice as it also involves care of environment. The organic vegetable refutes chemical fertilizer, herbicides, and synthetic hormone as well as adopts stringent measures of chemicals contamination of soil, water and air.”

International Federation of Organic Agriculture Movement: IFOAM presented the definition of organic agriculture as “a production system that sustains the health of soils, ecosystems and people. It relies on ecological processes, biodiversity and cycles adapted to local conditions, rather than the use of inputs with adverse effects. Organic Agriculture combines tradition, innovation and science to benefit the shared environment and promote fair relationships and a good quality of life for all involved.”

The resolution at 2008 IFOAM General Assembly in Italy

The above definition is a key to organic agriculture which has led to the concept and principles strictly adhered by organic agriculture producers as a way to create mutual standards accordingly.

การรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์

การตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์เป็นกระบวนการตรวจสอบที่ยืนยันได้ว่า กระบวนการผลิตนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรฐานอย่างแท้จริง เพื่อสร้างหลักประกันและความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่ต้องการได้อย่างถูกต้อง

จากข้อมูลที่สหกรณ์กรีนเนท จำกัด และมูลนิธิสายใยแผ่นดินสำรวจเกี่ยวกับการตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย พบว่าส่วนใหญ่เป็นการดำเนินการโดยหน่วยงานจากต่างประเทศ ซึ่งหน่วยงานเหล่านี้เข้ามารับรองการผลิตเกือบสองในสามของพื้นที่เกษตรอินทรีย์ในประเทศไทย โดยผู้ประกอบการที่ขอการรับรองจากหน่วยงานต่างประเทศเป็นบริษัทธุรกิจการเกษตรขนาดใหญ่ที่มีเป้าหมายเพื่อการส่งออกไปขายต่างประเทศเป็นหลัก

สำหรับหน่วยงานในระดับสากลที่มีบทบาทในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานเกษตรอินทรีย์ที่สำคัญ คือ สหพันธ์เกษตรอินทรีย์นานาชาติ หรือ IFOAM มีภารกิจหลักในการเป็นผู้นำและประสานขบวนการเกษตรอินทรีย์ต่างๆ เพื่อให้มีการนำหลักการเกษตรอินทรีย์ไปปรับใช้ในภาคการเกษตรทั่วโลก นับเป็นองค์กรระหว่างประเทศองค์กรแรกที่พยายามสร้างเกณฑ์มาตรฐานกลางสำหรับเกษตรอินทรีย์ นอกเหนือไปจากมาตรฐานที่แต่ละประเทศได้สร้างไว้ อาทิ USDA ของสหรัฐอเมริกา JAS ของญี่ปุ่น เป็นต้น

สถานการณ์เกษตรอินทรีย์

แต่เดิมเกษตรอินทรีย์เป็นเพียงองค์ประกอบเล็กๆ หนึ่งในภาคการเกษตรที่แทบไม่มีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตาม ตลอดระยะเวลาที่ล่วงเลยมา ได้มีความพยายามของหลายภาคส่วนในนานาประเทศที่ได้สร้างความรับรู้ในเรื่องผลิตผลเกษตรอินทรีย์ที่มีความเชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อมส่งผลให้เกิดความตื่นตัวด้านความปลอดภัยของอาหารของบรรดาผู้บริโภคที่รักสุขภาพ จึงได้มีการผลักดันขบวนการเกษตรอินทรีย์ขึ้นในประเทศต่างๆ ทั่วโลก

สำหรับสถานการณ์เกษตรอินทรีย์ในประเทศไทยนั้นเกิดกระแสความตื่นตัวด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อมของผู้บริโภคขึ้นในช่วง พ.ศ. 2533 - 2534 โดยเฉพาะการบริโภค “อาหารเพื่อสุขภาพ” ที่ผู้บริโภคเริ่มตระหนักถึงความเชื่อมโยงของการรักษาสุขภาพกับการบริโภคอาหารที่ปลอดภัยและมีประโยชน์

Organic standard accreditation

Certification of organic agriculture standard is a verification process to assure that the production process complies with specified conditions in order to guarantee and render confidence for consumers in correctly selecting organic agricultural products.

The survey undertaken by Green Net Cooperation and Earth Net Foundation on standard accreditation of organic agriculture in Thailand, revealed that most of organic products certification was performed worldwide by foreign entities. These agents offer organic certification services for approximately two thirds of organic production area in Thailand. Entrepreneurs pursuing certification from them are large agricultural business whose goal is mainly export.

One of the major international organizations playing a vital role in specifying standard on organic agricultural products is International Federation of Organic Agriculture Movement or IFOAM. IFOAM has a main mission in leading, uniting and assisting the organic movement in its full diversity for worldwide adoption. It is the first organization which attempted to set standard for organic agriculture. In addition to IFOAM, there are also other standards set by USDA from USA and JAS from Japan.

Despite a paramount role of the international accreditation organization in inspection organic agricultural products, Thai organizations in both state and private sectors accountable on such conduct have been established. For instance, Department of

จนทำให้ “ธุรกิจอาหารสุขภาพ” เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ได้เริ่มเปิดตัวออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่อง และเริ่มมีตราสินค้าที่เป็นผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ออกวางจำหน่ายตามซูเปอร์มาร์เก็ตต่างๆ เพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ อาทิ ไร่ปลูกรัก สหกรณ์กรีนเนท และท็อปออร์แกนิก เป็นต้น

ในด้านการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์นั้น ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกเพื่อผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์รวม 119,722.81 ไร่ (ข้อมูลจากมูลนิธิสืบนาคะเสถียร : 2550) และสามารถแบ่งระดับของการผลิตได้เป็น 2 ประเภท คือ

- **เกษตรอินทรีย์แบบพึ่งพาตนเอง** ส่วนใหญ่เป็นการเกษตรแบบพื้นบ้าน ผลิตเพื่อบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก อาจมีผลผลิตส่วนเกินสำหรับการนำไปจำหน่ายในตลาดท้องถิ่นบ้าง ซึ่งผลผลิตเหล่านั้นไม่มีการรับรองมาตรฐานจากหน่วยงานใดๆ

- **เกษตรอินทรีย์แบบที่มีการรับรองมาตรฐาน** เกษตรกรจะทำการเพาะปลูกโดยมีผลผลิตเหลือสำหรับการขาย มีการรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์จากหน่วยงานต่างๆ

นอกจากนี้ ในด้านเทคนิควิธีการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ของไทยส่วนใหญ่ยังเป็นการผลิตแบบง่าย ๆ ไม่ใช้เทคโนโลยีซับซ้อน เป็นผลผลิตพื้นฐานที่ยังไม่แปรรูปเป็นสินค้าอื่น ๆ อย่างไรก็ตาม ผู้ผลิตในแวดวงสีเขียวยังมีความเชื่อมั่นว่าในอนาคตอันใกล้นี้ อุตสาหกรรมเกษตรอินทรีย์ของไทย จะมีการพัฒนาศักยภาพไปสู่การผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์แปรรูปที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น อันจะช่วยเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิตเกษตรอินทรีย์สู่ตลาดในระดับสากลต่อไป

Agriculture, which announced the organic plant standard and is responsible to certify the logo “Organic Thailand”. Other is the Organic Agriculture Certification Thailand (ACT) which has certified the largest area at present i.e. one fourths of organic agriculture farming area and it is the only internationally recognized accreditation organization in Thailand.

Organic agriculture situation

Previously, organic agriculture is merely a small part in agricultural sector - almost insignificant. However, for the past two decades, a number of organizations in many countries have endeavored to evoke awareness of organic agricultural produce which demonstrates a link with environment, health conscious consumers are more alert. It has also resulted in a movement of organic agricultural products in several countries in the world.

As for organic agriculture situation in Thailand, growing consciousness on health and environment among consumers took place around 1990 - 1991. Particularly, regarding “health food”, the consumers found strong connection of health maintenance and consumption of safe and useful food, “healthy food business” has thus flourished at expeditious pace. Organic agricultural produce were thus launched into

**การตรวจสอบรับรองมาตรฐาน
เกษตรอินทรีย์เป็นกระบวนการที่สร้าง
ความมั่นใจให้กับผู้บริโภคได้ว่ากระบวนการ
ผลิตนั้นเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้
ในมาตรฐานอย่างแท้จริง**

**Certification of organic farming
standard is a process to ensure
consumers that the production
process complies with the criteria
specified by the standard.**

ผลิตภัณฑ์เกษตรอินทรีย์ที่มีการผลิตในประเทศไทย ได้แก่ ข้าว ถั่วลิสง ถั่วเหลือง ข้าวโพดฝักอ่อนแช่แข็ง ข้าวโพดฝักอ่อนบรรจุขวดแก้ว ข้าวโพดฝักอ่อนสด กระเจี๊ยบเขียว ผักสลัด ผักต่างๆ กล้วยน้ำว่า มะละกอ สับปะรด ขนุน มะม่วง ลำไย ชารางจืด มะตูมอบแห้ง ตะไคร้แห้ง ซากุหลาบ ชูดต้มยำอบแห้ง น้ำกะทิ น้ำตาลทราย แป้งมันสำปะหลัง น้ำผึ้งป่า งามบด ฟ้าทะลายใจ ยอ เพชรสังฆาต กุ้งกุลาดำ

สหกรณ์กรีนเนท จำกัด มูลนิธิสายใยแผ่นดิน : 2546

ท่ามกลางการเติบโตอย่างต่อเนื่องของอุตสาหกรรมเกษตรอินทรีย์ นำไปสู่การพัฒนาในด้านต่างๆ ทั้งกระบวนการผลิต และการตรวจสอบรับรองมาตรฐาน ตลอดจนแนวคิดเรื่องระบบ “ตลาดทางเลือก” ซึ่งเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ใหม่ระหว่าง ผู้ผลิตและผู้บริโภค โดยมีเป้าหมายร่วมกันเพื่อความยั่งยืนทาง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การซื้อขายผลิตผลเกษตรอินทรีย์ในระบบตลาดทางเลือกนี้ต้องตั้งอยู่บนฐานคติที่ว่า ทั้งผู้ผลิตและผู้บริโภคต่างต้องพึ่งพาประสานเชื่อมโยงกัน เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของทั้งสองฝ่าย

market continuously. A number of products displaying logo of organic agricultural products can be seen at more and more supermarkets e.g. Thai Organic Farm, Green Net Cooperatives, and TOP organic, etc.

With respect to production of organic agricultural products, Thailand acquires an area for organic agricultural products of 119,722.81 rai (Earth Net Foundation: 2007) and the production can be put into two categories:

- **Self reliance-organic agriculture:** Most of them are local farming which mainly emphasizes household consumption. Excess products, if there are any, are sold in local markets; those products are not certified by any organizations.
- **Certified organic agriculture:** The farmers operate the farms to sell their produce which are certified standard of organic agricultural products by various organizations.

Organic agricultural products in Thailand are rice, peanut, soy bean, frozen baby corn, frozen baby corn in glass bottle, fresh baby corn, okara, salad vegetables, vegetables, cultivated banana, papaya, pineapple, jack fruit, mango, longan, Acanthaceae, dried beal fruit, dried lemon grass, rose tea, dried tom yam set, coconut milk, sugar, tapioca flour, wild honey, ground sesame, Green chireta or Fah Talai Jone, Indian mulberry, veld grape and black tiger shrimp.

Green Net Cooperative, Earth Net Foundation: 2003

ตัวอย่างของตลาดทางเลือกเกษตรอินทรีย์ที่เริ่มมีให้เห็นแล้วในประเทศไทย ได้แก่ “ระบบสมาชิกผักอินทรีย์ CSA โครงการผักประสานใจผู้ผลิตเพื่อผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อม” ซึ่งแนวความคิดเรื่อง CSA (Community Supported Agriculture) หรือระบบเกษตรอินทรีย์ที่สนับสนุนโดยชุมชนนี้ เกิดขึ้นครั้งแรกในช่วง ค.ศ. 1960 ในแถบประเทศทวีปยุโรป อเมริกา และประเทศญี่ปุ่น มีหลักการสำคัญคือ ชุมชนให้ความสำคัญกับอาหารที่ตนบริโภค และหันมาสนับสนุนเกษตรกรที่ทำการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์ โดยวางแผนการผลิตร่วมกันกับเกษตรกรเจ้าของฟาร์ม แล้วแบ่งค่าใช้จ่ายออกเป็นหุ้นให้กับผู้บริโภคที่สนใจเข้ามาร่วมลงทุน เมื่อผลผลิตออกมาเกษตรกรก็ปันส่วนผลผลิตที่ได้นั้นให้กับสมาชิก แล้วนำไปส่งตามจุดกระจายผักต่างๆ ในเขตพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล เพื่อให้สมาชิกมารับผักไปบริโภคต่อไป (ดูแผนที่ประกอบ)

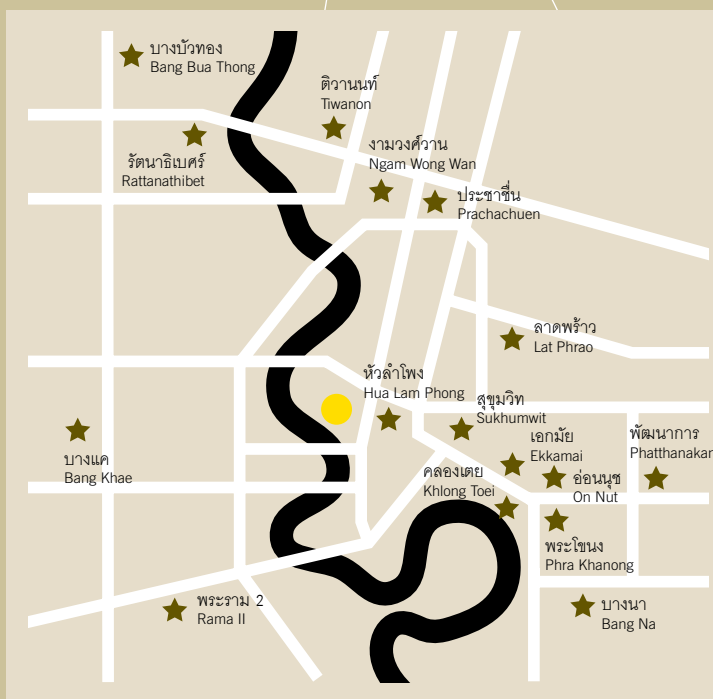
แนวทางสู่ความยั่งยืน

แม้ว่าขณะนี้เกษตรอินทรีย์เป็นทางเลือกของการบริโภคที่ปลอดภัยต่อสุขภาพ ตลอดจนประโยชน์ทางด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจากระบบการผลิตเกษตรอินทรีย์ ซึ่งเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้บริโภคส่วนหนึ่งยอมจ่ายผลิตภัณ์เกษตรอินทรีย์ในราคาที่สูงกว่า อย่างไรก็ตามยังมีความจำเป็นต้องเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ผู้บริโภคกลุ่มอื่นๆ อย่างแพร่หลาย และต่อเนื่อง

In addition, when it comes to technology of organic agricultural products, Thai entrepreneurs still employ modest technology - a not sophisticated one; therefore the products are rather basic and not yet processed. Nevertheless, manufacturers in the green industry exhibit high confidence that in the near future, Thai industry will develop potential for more advanced process products which will maximize their values to step up their role in international market consequently.

Amidst a constant rise of organic agricultural industry that allows opportunities for other industries from production process, standard accreditation as well as concepts on “**alternative market**” system which concerns new relationship between producers and customers. This approach features a mutual aim on sustainability of economy, society and environment. The trade of organic agricultural products in alternative market lies in conviction that both producers and consumers have to reciprocally depend on each other in order to nurture good quality of life of both parties.

Examples of alternative market of organic agriculture products taking shape in Thailand include “**Membership of Community Supported Agriculture, the project for mutual cooperation between producers for consumers and environment**”. The concept of Community Supported Agriculture or organic agriculture system underpinned by the communities first occurred in 1960 in Europe, USA and Japan. The core principles are realization of the community to pay attention on food they consume and support farmers who are operating organic agricultural

แผนที่แสดงศูนย์กระจายผักอินทรีย์ในพื้นที่กรุงเทพฯ และปริมณฑล

Map of Organic Distribution Centers in Bangkok and Perimeter Areas

● **สถานีผักอินทรีย์**
ถ.เฟื่องนคร ตรงข้ามวัดราชบพิธ
พระนคร กรุงเทพฯ

Organic Station
Fueang Nakhon Road, Opposite Wat Ratchabophit,
Phra Nakhon, Bangkok

★ **สถานีกระจายผัก**
Distribution Center

การตรวจสอบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือในตัวสินค้าและสร้างความมั่นใจให้ผู้บริโภค ทว่าที่พูดแล้วสิ่งสำคัญของมาตรฐานเกษตรอินทรีย์อาจไม่ได้อยู่ที่ตราสัญลักษณ์หรือชื่อผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่อยู่ที่การสร้างกระบวนการรับรองคุณภาพการผลิต จากการพิสูจน์ให้เห็นจริงได้เป็นสำคัญ เช่น กลุ่ม CSA ไร่ปลูกรัก และตลาดนัดสีเขียวต่างๆ ที่พบว่า การให้ผู้บริโภคได้ไปรู้แจ้งเห็นจริงกับกระบวนการผลิต แหล่งผลิตเกษตรอินทรีย์ เช่น การเยี่ยมชมฟาร์ม และการใช้สื่อกิจกรรมช่วยเชื่อมโยงผู้ผลิตและผู้บริโภคให้ใกล้ชิดกันยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดความไว้วางใจกันทั้งสองฝ่าย

เรื่องดังกล่าวจะเป็นจริงได้ต้องอาศัยพลังของทุกๆ ฝ่าย เข้ามาก่อร่างสร้างความสัมพันธ์ให้มั่นคง เช่น ระดับชุมชน ต้องมีการสนับสนุนให้มีตลาดสีเขียว ส่วนในระดับตลาด ขึ้นห้างก็ต้องสนับสนุนให้มีการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ด้วยความเอื้ออาทรพึ่งพาซึ่งกันและกัน โดยไม่เอาวัดเอาเปรียบ ผู้ผลิตและผู้ประกอบการ ผสานกับความเข้าใจในการเลือกซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่จะเป็นกลไกสำคัญให้กระแสรผลิตแบบสีเขียวอยู่รอดและเติบโตใหญ่ต่อไปได้อย่างยั่งยืน ดังพรรณนะของ ศ. นพ.ประเวศ วะสี ที่ว่า

“เกษตรอินทรีย์นำมาซึ่งความเชื่อมโยงของชีวิต เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม และศาสนธรรม เพราะตรงนี้คือ สัมมาอาชีวะ เป็นอาชีพที่ไม่เบียดเบียนสรรพพลัง เป็นการอยู่ร่วมกันด้วยสันติระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่กำไรสูงสุด แต่เป็นการอยู่ร่วมกันได้สูงสุด ซึ่งเกษตรอินทรีย์คือเส้นทางที่จะไปอยู่ร่วมกันโดยสันติ”

farming through joint planning with farmers. They then share the expense by allocating shares to consumers who invest. The products from the farms will be distributed to the members as well as delivered to the distribution points in Bangkok and peripheral for members to pick up and consume. (See map on page 16)

A road to sustainability

Despite the fact that organic agriculture is now a promising alternative due to its benefit in terms of health and environment which is a direct result from its production process that capture willingness from consumers to pay more for the products, the need to enhance understanding for other groups of consumers consistently still persists.

The inspection to certify organic agriculture standard is a crucial factor to build credibility on products. It is not only the logo or brand name of organic agriculture product that is important, but a process to certify quality of production proves to be essential. Evidence can be seen from fruitful tours of CSA Group, Thai Organic Farm and other green markets which allow consumer to witness production process at their farms during their visits and adopt activities to bring producers and consumers closer to help create mutual trust between each other.

This can only be achieved by strengths from every party to establish a healthy relationship. At community level, they need to support green market and at market level where the products are offered in the Mall. At the same time, the business needs to allow the sale of the products with support and hospitality. They must not exploit the farmers and manufacturers. In addition, understanding of consumers to select products is an essential mechanism to elongate the life of green production and make them sustainably prosper which can be reflected from view of the Honorable Professor Doctor Praves Wasee who pointed out:

“Organic agriculture connects life, economy, environment, society, culture, and religious. Because, this is the career which exploits or takes advantage of nothing. All live together in peace; humans with humans and humans with nature and environment. It is not about highest profit but rather perfect coexistence. Organic agriculture will lead us along the road that helps us live together in peace.”